

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Innlandet fylkeskommune

Dato: 10.03.2023
Deres ref: 2022/12316-3
Vår ref: 22/01643

NIBIO
Postboks 115, 1431 Ås
Tlf: 406 04 100
post@nibio.no
nibio.no

Org. nr: 988 983 837

Innspill til Regional plan for klima, energi og miljø

Vi viser til høringsseminarene for de regionale planene i januar 2023, samt invitasjon til innspill om Regional plan for klima, energi og miljø, i brev av 20. desember 2022. Etter NIBIOs vurdering er både utkast til plan for samfunnstrygghet og utkast til plan for klima, energi og miljø et godt planverktøy. Vi har med dette noen mindre kommentarer til sistnevnte plan.

Faglige vurderinger er gjort av stasjonsleder for NIBIO Apelsvoll, Mikkel Johannes Bakkegard.

Jordvern og dyrkbar jord

Det er ca. 4 % dyrka mark i Innlandet. Dette arealet har svært variabel produksjonsevne, som følge av jordsmonn, høyde over havet, nedbørsmengder gjennom sesongen mm. Det er i planen lagt betydelig vekt på at dette arealet må vernes mot nedbygging. Det er viktig og bra. Vi har imidlertid også betydelige ressurser av jord som kan dyrkes opp. Dels er det arealer som ikke har blitt prioritert fordi forholdene ikke har vært de beste, for eksempel steinrik jord, dårlige dreneringsforhold, jord med en relativt lav pH, kupert terren eller liknende. Eiendomsforhold (lokalisering i forhold til gårdens driftssenter, i forhold til teigform, naboforhold eller bondens driftighet) kan også ha medvirket til tidligere prioriteringer. Teknologien har utviklet seg, og den steinrike, vassjuke, kuperte (osv.) jorda vil i dag ofte kunne dyrkes opp og bli produktiv. Jorda som før lå for langt unna driftssenteret kan i dag være enklere å drifte. Nydyrka jord har ofte noe dårligere produksjonsevne enn gammel dyrka mark, men produksjonsevnen bedres etter hvert, og vil i framtida bli verdifull. Både økt matbehov som følge av økt befolkning og videre uunngåelig nedbygging av eksisterende dyrka mark medfører at den dyrkbare jorda må tas vare på.

Praksis viser at dyrkbar jord ofte har et vesentlig dårligere vern mot nedbygging enn jorda som allerede er dyrket opp. Det er en riktig prioriteringsrekkefølge, men likevel bør vernet av dyrkbar jord styrkes. I perioden 2005 til 2019 har det bare for Innlandet blitt omdisponert 20 500 daa

NIBIO

dyrkbare mark og 11 000 daa dyrka mark (SSB). Heldigvis ser det ut til at trenden er nedadgående når det kommer til nedbygging av dyrka mark, dette er ikke så tydelig når det kommer til dyrkbare jord (2748 daa i 2019, nest høyest i perioden).

Etter NIBIOs vurdering bør den regionale planen, i likhet med planen for samfunnstrygghet, få frem behovet for vern av dyrkbare jord. Momentene fra planen for samfunnstrygghet, om viktigheten av tiltak for å styrke vern av dyrka og dyrkbare jord i 3.3.3 *Vi må ta vare på matjorda* og behovet for alternativvurderinger ved omdisponering og vurderinger om dyrkbare jord ved rullering av kommuneplaner som omtalt i 4.1 *Strategiar for å nå måla*, bør også vurderes løftet frem i Regional plan for klima, energi og miljø. Arealbruksavveininger, som omtalt i avsnitt 3.2 *Arealbruk*, blir stadig viktigere og omtalen av koblingene mellom utbygging med behov for infrastruktur og jordvern kan etter vår vurdering fremheves ytterligere.

Vi viser for øvrig til rapportene *Klimaendring utfordrer det norske matsystemet. Kunnskapsgrunnlag for vurdering av klimarisiko i verdikjeder med matsystemet som case*, (NIBIO rapport 8/110/2022) og *Kunnskapsgrunnlag for norsk jordvernstrategi* (NIBIO rapport 9/38/2023), som bereder grunnlaget for prioritering av slikt areal. Vi merker oss at utkastet til planen i strategi 2.8 om jordvern kun viser til målsetning om redusert nedbygging av dyrka jord.

Forskning og utviklingsarbeid

I kapittel 3.1 er det under *Forskning og utviklingsarbeid*, referert til Høgskolen i Innlandet og Universitetet, som store og gode forskningsmiljøer. Innen det aktuelle fagfeltet kan det også være relevant å nevne forskningsinstituttene som er lokalisert i Innlandet, for eksempel NIBIO og NIVA. For implementering av kunnskap innen fagområdet i denne planen vil vi også vise til Norsk Landbruksrådgivning som en viktig aktør.

Med vennlig hilsen

Per Stålnacke

Forskningsdirektør, NIBIO